

Entrevista al best-seller suec

“Cap autor no es mereix vendre tretze milions de llibres”

MARICEL CHAVARRÍA
Visby (Suècia)
Enviada especial

Una experiència de les que no s'obliden: aterrar a l'illa de Gotland a l'hivern llegint les últimes pàgines de la nova novel·la de Jonas Jonasson, que transcorren precisament en aquest racó del món la llum del qual va enamorar Ingmar Bergman. L'autor dels best-seller *L'avi de cent anys que es va escapar per la finestra* i *L'analfabeta que va salvar un país* publica ara la seva tercera i no menys eixalabrada entrega, amb un títol en la línia –quilomètrica– del que es porta a Suècia des de la saga Millenium de Stieg Larsson: *L'assassí que va somiar amb un lloc al cel*.

L'assassí es diu Anders i és un expresident i delinqüent que se sent empès a difondre la fe cristiana, circumstància que aprofiten una estrambòtica predicadora desenganyada i un recepcionista de motel temorós de Déu, que hàbilment treuen partit de la seva fe i de la de tants feligresos. Humor blanc, molt blanc, a costa dels mites bíblics, l'homilia i la caritat, però de tan amable irreverència que sembla més digne d'un proselitista que d'un exmpresari del sector audiovisual condemnat a vendre milions de llibres.

Veus justificat el seu propi èxit?

“Tretze milions d'exemplars és més del que ningú es mereix”, admet sense necessitat de posar-se la mà al cor. I recorda el que li va dir un llibreter: “Tant se val que sigui avorrit, el teu *Avi centenari*. Està sempre esgotat”.

D'aquest últim llibre, traduït ja a 28 idiomes i del qual es rodarà una minisèrie, n'ha venut en 4 mesos 101.600 exemplars al seu país. Ara arriba en català, editat per Catedral, i en castellà per Salamandra. Ho explica l'autor durant un sopar a Visby, la capital emmurallada d'aquesta Mallorca sueca que a l'estiu deu ser increïble, especialment si travesses l'illa fins a Farö i arribes a les platges del nord on Bergman va rodar, per exemple, *Persona*.

A Visby l'autor hi té un hotel en propietat –“El soterrani és del segle XIII”, es vanta– i a més hi sol venir per seure a la biblioteca pública a escriure. “Em tenen reservada una butaca vermella, tot i que jo puc tecler a qualsevol lloc”. Només li cal posar-se Mozart o Schubert als auriculars, diu.

Però la vida diària del tímid Jonasson transcorre en un lloc encara més tranquil: una granja centenària situada al bell mig de l'illa –“Sóc d'interior”, somriu per sota el nas–, on conviu amb el seu fill de vuit anys. Allà és on ens rep l'endemà al matí gairebé en mànigues de camisa. L'home no sembla notar que comencen a caure flocs i insisteix a ensenyar-nos l'indret tot trepitjant la neu: allà hi té l'habitatge; aquella altra casa de fusta desmuntable data del 1850, i allà hi ha el corral on hi tenia entre altres coses la gallina que li va regalar l'editora Isabel Martí. La van batejar Sant Jordi, però “la guineu se les ha cruspit totes i s'ha de començar de zero”.

L'entrevista transcorre –per fi!– a l'abric de la seva cuina, amb am-

L'HUMOR I LA RELIGIÓ

“Quan la gent s'alça i diu ‘Je suis Charlie’ trobo que no m'escau; ‘je suis’ un covard”

DÉU COM A ARGUMENT

“La pregunta de ‘si Déu existeix, com pot ser que permeti desastres’ s'ha fet més present”

ples i envejables terres de fusta. Té previst reformar-la, de manera que la taula no serà de menjador sinó una illa central, més elevada, per poder cuinar sense deixar-s'hi l'esquena. Jonasson és gairebé tan alt com aquest antic rellotge de paret el tic-tac del qual l'ajuda, diu, a concentrar-se.

Creu que ha trobat Déu en aquesta granja o el portava incorporat quan es va traslladar a l'illa?

Ha ha, amb Déu o sense, aquesta illa em dona la pau que no havia experimentat mai. Té aquesta limitació mental que desconeixia: si nevés fins al punt de tancar l'aeroport de Göteborg a la península, no podria agafar l'avió i sortir de l'illa. Però Déu o la naturalesa em diuen que no és tan important. Això em recorda Allan Karlsson, el protagonista de la meua primera novel·la, que sempre em deia... ei, Jonas, no vagis sempre tan estressat cap a l'aeroport d'Arlanda. No perdràs el vol; i si el perds n'hi haurà un altre; i si no n'hi ha, doncs no hi ha solució.

Per què va decidir mudar-s'hi?

És una illa plena de cultura, música, literatura. D'Ingmar Bergman, al nord, a músics famosos al sud, tothom hi va venir; hi ha una cultura creativa, i històricament és potent.

La seva nova novel·la sembla lleugera, despreocupada. Vol fer reflexionar la gent sobre la religió de manera saludable?

Podria ser. La clàssica qüestió de “si Déu existeix, com és que pot permetre tanta violència i desastres” s'ha fet més present amb l'arribada d'internet; ara tot és més immediat: un nen mor en una platja turca i en un minut la seva foto és a tot el món. I es torna tan obvi que Déu no era allà per salvar-lo... No amago aquest fet, però d'alguna manera crec confort: he rebut cartes de capellans i gent religiosa que m'expressen la seva gratitud pel llibre.

Ha molestat algú fent broma de la pràctica religiosa?

He rebut una carta crítica, sí, però moltes més de positives, perquè apunto que res no pot ser tan senzill com pensar que Déu ho controla tot a tota hora. No estic segur de l'existència de Déu, però sí de la de Jesucrist, perquè viu dins del meu germà. El meu germà portava una vida molt difícil fins que fa una dècada Jesús va entrar-li a dins, i des d'aleshores és feliç, està en pau, confia. Si em pregunten si crec en Jesús diré que no, no hi crec sinó que el conec, perquè és en el meu germà.

No deu ser una experiència d'amor pur i prou, la del seu germà?

Sí, bé, que potser vostè té alguna evidència que no és Jesús?

Vaja, el truc de la seva novel·la...

No sé fins a quin punt és important si es tracta de Jesús o no. Crec senzillament que si ell ho diu es converteix en una veritat.

Pregunta obligada: com s'ho fa perquè els seus personatges resultin tan esquemàtics?

Quan he acabat el llibre, hi torno i els aprimo i aprimo encara més. És una tècnica per deixar oberts a la imaginació del lector la resta de detalls. Fujo d'explicar si el personatge diu el que diu estant content bé trist. Ningú no sap exactament quin aspecte té l'assassí, ni el recepcionista, ni la predicadora. El lector ha de decidir, i la seva visió pot canviar durant la lectura. Em van fer una entrevista en una revista escandinava de psicologia sobre aquest tema, els semblava que els meus llibres eren més interessants que altres novel·les negres amb personatges d'una psicologia més perfilada.

JONAS JONASSON

L'escriptor suec publica 'L'assassí que va somiar amb un lloc al cel'

L'escriptor a la seva granja, a l'illa sueca de Gotland

#tuitsdecultura

Black star again and again

@Najwa_Nimri

Najwa Nimri Cantant i actriu

Me estoy empezando a cansar de los vídeos de “chicas tocando la batería”, “chicas haciendo solos de guitarra”, como si fueran hámsters

@lalitx

Lucía Lijtmaer Escritora

Hoy es el día de la marmota. Pero hoy de verdad.

@mrtfernandez

Marta Fernández Escritora i periodista

No intenteu caure bé a tothom perquè la major part de la gent és imbècil.

@ValeroSanmarti

Valero Sanmarti Escriptor

STIG HAMMARSTEDT

Jo els meus personatges els conec bé a mesura que escric, però si descric tot el que sé d'ells no li deixaria res a investigar al lector.

Objectiu: agilitar la lectura?

Prefereixo que el lector passi de pàgina que no pas que canviï de llibre.

En la novel·la deixa entreveure la seva ment empresarial. Només cal veure les idees perverses que dona a les oenagés per aprofitar la situació.

La tragèdia és que funcionen. Si poses una foto d'un lleó fabulós i dius que es deia Cecil i que ha mort a mans d'un sàdic dentista dels Estats Units tens tothom reaccionant; reaccionen al lleó fotogràfic.

Per què recorre a l'humor?

Vull mantenir la fe en la humanitat, i una manera és posar distància, no prendre's res massa seriosament. Si et prens les coses com són entraràs en depressió. Sempre es pot aprendre dels Monty Python i veure el costat bo de la vida.

Hi ha un humor suec?

Em pensava que sí, però la veritat és que no. He estat traduït a 45 idiomes i he venut centenars de milers

HUMOR I POLÍTICA

“Si Netanyahu i Abbas agafessin distància, el conflicte palestí s'acabaria en 20 minuts”

L'ÈXIT INTERNACIONAL

“Per què hauria d'agradar l'humor suec a Corea? Deu ser que no és suec sinó global”

de còpies a Corea... Per què hauria d'agradar l'humor suec a Corea? Deu ser que no és suec, sinó un humor global, potser. Per què s'ha de traduir al vietnamita? Per què hi ha un paio a Tòquio que vol que hi vagi tant sí com no? Perquè segurament no hi ha res que en puguem dir humor suec. I de fet, parlant del famós humor anglès: si jo puc riure amb aquest humor, encara és anglès o l'he traduït?

Tem que el seu humor es perdi en la traducció a altres llengües?

Sé que hi ha bones traduccions i d'altres de no tan bones. Estàs en mans de les habilitats del traductor i de la seva capacitat d'apreciar l'humor. I això no és en la llengua sinó en la personalitat. Jo crec que represento l'humor de Jonas Jonasson.

L'Iran va estar molt interessat en L'avi... Com creu que pot provar allà ara aquesta mofa de la fe?

No ho sé, però hauriem de prendre'ns menys seriosament. Si Netanyahu i Abbas agafessin distància, el conflicte palestí se solucionaria en 20 minuts. En tot cas, jo faig broma de l'Església sueca perquè hi he crescut, no gosaria agafar una altra religió amb què no estigués familiaritzat. No m'hauria atrevit a riure de l'islam. Quan la gent s'aixeca i diu “Je suis Charlie”, això no m'escau. Je suis un covard. Fins i tot tenint el coneixement de l'islam no m'hauria atrevit a escriure alguna cosa com el que he fet amb l'església sueca. Perquè sóc un covard. És el que sóc.●

LLIBERT TEIXIDO

Alexander Ahndoril i Alexandra Coelho firmen com a Lars Kepler

La família Kepler

EL MIRADOR

Albert Lladó

L'Auditori del Conservatori del Liceu, ple de gent, va acollir ahir, en el marc de les activitats del BCNegra, una taula rodona amb la intenció d'abordar la psicologia criminal que nodreix la millors novel·les del gènere. La periodista Pilar Argudo i Paco Camarasa, el comissari del festival, van conversar amb els escriptors suecs Alexander Ahndoril i Alexandra Coelho, matrimoni que s'amaga rere el pseudònim de Lars Kepler.

Els dos escriptors ja tenien una carrera literària consolidada quan van decidir escriure, a quatre mans, *L'hipnotitzador*. L'èxit internacional d'aquella primera novel·la, que va arribar a tenir una versió cinematogràfica dirigida per Lasse Hallström, els va obligar a revelar la seva autèntica identitat. Després vindrien títols, sempre amb el misteri i la intriga com a principals ingredients, com *El contracte*, *La vident* o, més recentment, *L'home de sorra*. És en aquest llibre que infiltren el personatge de Saga Bauer, una agent jove i atractiva, al psiquiàtric on està tancat el perillós assassí Jurek Walter. Com es pot arribar a comprendre l'incomprendible?

El matrimoni va explicar que van decidir fer servir el nom de pila de Lars com un homenatge a Stieg Larsson, “que ens ho va ensenyar tot sobre el thriller”, tot i que consideren que ells no formen part de la tradició de la novel·la negra sueca. “Ja havíem provat d'escriure junts abans, però no trobàvem la manera de fer-ho sense barallar-nos. Vam estar a punt d'arribar

al divorci”, diu ella en broma, mentre asseguruen que Kepler no és la suma de les seves dues literatures, sinó el naixement d'una identitat pròpia, nova, amb una veu única.

Lars Kepler ha vingut a Espanya, ara a presentar *Dins la ment de l'hipnotitzador*, un pas més enllà de la primera novel·la de la saga en què rescaten el psiquiatre Erik Maria Bark, col·laborador del comissari finlandès Joonas Linna, protagonista de la sèrie.

Alexander Ahndoril diu que “veu” els personatges. “No podem fer res per frenar-los”, malgrat que omplen les parets de notes i apunts. “Cal escoltar la trama”. I deixar-se portar.

“Les nostres històries vénen de les nostres pors. És una manera d'afrontar-les”, assegura Alexandra Coelho. I precisament aquesta nova novel·la neix d'una experiència real de l'autora que, quan era molt jove, va patir l'assetjament d'un admirador que es va enfilar per la finestra mentre dormia.

Camarasa elogia “les descripcions detallades de les escenes”. Per això els escriptors creuen que els seus llibres encaixen més amb una sèrie de televisió que amb una única pel·lícula.

La família Kepler, pares de tres nenes, reconeixen que la seva feina entra constantment en el dia a dia. “Estem cuinant amb les nostres filles i no podem parar de parlar d'assassinats”, diuen, sense parar de riure. La llar, doncs, és important per al procés d'escriptura dels autors. És quan es traslladen a una casa de grans finestres, recentment, que comencen a pensar la manera d'explicar la “por de ser observats”. Qui hi ha darrere el vidre? Explicar-ho, i no morir en l'intent, és el seu nou repte. I sense que se'ls cremi el sopar.